

Sygn. akt VII U 1253/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st.sekr. sąd. Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 czerwca 2011 r. nr (...)

oddala odwołanie.

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 1253/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił M. D. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.), dalej: rozporządzenie. Organ rentowy nie uznał ubezpieczonej okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. Niepublicznym ZOZ w M. od dnia 01 października 1982 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wymienionej w rozporządzeniu, bowiem w jego ocenie przedłożone świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 maja 2011 r., które miało potwierdzić pracę w szczególnych warunkach, budzi wątpliwość co do prawdziwości wskazanych w nim faktów. Na podstawie przedłożonej dokumentacji (świadectwa pracy, dokumentów Rp-7 oraz zaświadczenia potwierdzającego zatrudnienie M. D.) ustalono, że zajmowała ona inne stanowiska niż potwierdza to świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, tj: „położna”, „położna koordynująca”, „położna koordynująca-zabiegowa”. Zakład pracy w wystawionym świadectwie pracy w szczególnych warunkach powołuje się na charakter pracy wymieniony w przepisach rozporządzenia w wykazie A, dział XII punkt 2 tj. „prace w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych”

– w ocenie pozwanego zaś trudno zakwalifikować do prac w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych prace „położnej koordynującej” oraz „położnej koordynująco-zabiegowej”. Ponadto w powołanych przepisach resortowych tj. w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. stanowiska „położnej koordynującej” oraz „położnej koordynująco-zabiegowej” nie zostały wymienione (k. 71 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 01 sierpnia 2011 r. od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona M. D., żądając zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazała, że - jak wynika ze świadectwa pracy z dnia 30 maja 2011 r. – w okresie od dnia 01 marca 1978 r. do dnia 30 kwietnia 2011 r. zatrudniona była w (...) spółka z o.o. Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w M. (i jego poprzednikach prawnych) na stanowisku położnej zabiegowej. W ramach obowiązków wynikających z powierzonego jej stanowiska położnej przez cały okres zatrudnienia i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w zespołach operacyjnych, co wynika z charakteru zadań dla wykonywanego przez nią zawodu. Praca położnej na oddziale ginekologiczno-położniczym w każdym przypadku jest związana z wykonywaniem obowiązków, o których mowa w wykazie A dział XII punkt 2 rozporządzenia bez względu na to czy położna wykonuje obowiązki położnej koordynującej, położnej zabiegowej czy też położnej koordynującej-zabiegowej. Określenie charakteru zadań położnej jest rezultatem struktury wewnętrznej zakładu i nie zwalnia jej z obowiązku uczestniczenia przy zabiegach zespołów operacyjnych (k. 2-3 akt sprawy)

W odpowiedzi z dnia 14 września 2011 r. na odwołanie ubezpieczonej organ rentowy wniosł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy wskazał również, że po rozpatrzeniu nowego dokumentu dołączonego do odwołania (zakresu obowiązków podpisanego przez wnioskodawczynię w dniu 25 listopada 1997 r. na stanowisku położnej instrumentariuszki) nie uznaje w dalszym ciągu jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od dnia 01 października 1982 r. do dnia 24 listopada 1997 r. Po uznaniu okresu od dnia 25 listopada 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. łączny staż pracy w szczególnych warunkach wynosi jedynie 2 lata 10 dni (k. 11-12 akt sprawy).

Tut. Sąd wyrokiem z dnia 19 czerwca 2012 r. o sygn. akt VII U 2993/11 oddalił odwołanie ubezpieczonej (k. 45 i 48-49-54 akt sprawy).

Na skutek apelacji wnioskodawczyni Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. o sygn. akt III AUa 1468/12 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania tut. Sądowi, pozostawiając mu również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za II instancję (k. 83-94 akt sprawy).

W uzasadnieniu swojego wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż dokumentacja zawarta w aktach osobowych nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, czy ubezpieczona przez co najmniej 15 lat wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Sąd ten wyraźnie zwrócił uwagę na konieczność rozróżnienia wykonywania przez ubezpieczoną obowiązków położnej (których charakter nie mieści się w zakresie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze) od obowiązków położnej instrumentariuszki (których charakter mieści się w zakresie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze), oraz ustalenie i wyjaśnienie, jakie czynności ubezpieczona wykonywała w poszczególnych spornych okresach zatrudnienia. Zeznania zaś świadków powinno posłużyć wyjaśnieniu stanu faktycznego, jaki wyłaniał się (i wzbudzał wątpliwości) na podstawie analizy akt osobowych wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. D. zd. M., urodzona dnia (...), z zawodu dyplomowana położna po medycznym studium zawodowym, w dniu 14 czerwca 2011 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym charakterze. Ubezpieczona nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 55 lat ubezpieczona ukończyła w dniu 03 maja 2010 r. Ubezpieczona nie pozostaje w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonej o emeryturę – k. 1-3 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczona udowodniła według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 20 lat, 9 miesięcy i 28 dni, w tym 19 lat i 6 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 9 miesięcy i 21 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodniła wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonej – k. 70 akt rentowych

Nie była to pierwsza decyzja pozwanego, odmawiająca wnioskodawczyni prawa do świadczenia emerytalnego – bowiem nie zaskarżoną decyzją z dnia 23 maja 2011 r. pozwany organ rentowy również odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 23 maja 2011 r. – k. 43 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 30 czerwca 2011 r. – wydaną w wyniku przedłożenia nowej dokumentacji dot. zatrudnienia ubezpieczonej w spornych okresach (k. 47-63 akt rentowych) pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy ostatecznie uznał za udowodniony okres od dnia 25 listopada 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. jako okres pracy w warunkach szczególnych na stanowisku położnej – instrumentariuszki, co skutkowało uznaniem, iż łączny staż pracy ubezpieczonej w szczególnych warunkach wynosi jedynie 2 lata 10 dni.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 30 czerwca 2011 r. – k. 71 akt rentowych

W spornym okresie od dnia 01 marca 1978 r. do dnia 24 listopada 1997 r. wnioskodawczyni M. D. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Zespole (...) w M. (od dnia 01 grudnia 1998 r. Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w M., od dnia 01 czerwca 2007 r. Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej (...) Sp. z o.o. w M.) na stanowisku położnej a od 25 listopada 1997r. do 31 grudnia 1998r. - położnej instrumentariuszki bloku operacyjnego położniczo-ginekologicznego.

Łącznie u powyższego, podlegającego w/w przekształceniom, pracodawcy ubezpieczona pracowała do dnia 30 kwietnia 2011 r. Od 2005 r. przyjęła także obowiązki koordynatorki oddziału.

Do obowiązków ubezpieczonej jako położnej, należało przyjęcie dyżurów, praca przy obsłudze rodzącej, praca na sali operacyjnej w charakterze instrumentariuszki do cięć cesarskich i innych operacji położniczych. W pierwszym zakresie obowiązków wskazano na prowadzenie księgi porodów i innych obowiązujących druków, zebranie wywiadu oraz przeprowadzenie dokładnego badania zewnętrznego rodzącej, przygotowanie rodzącej do porodu, pouczenie rodzącej o zachowaniu w pierwszym okresie porodu, przygotowanie opieki i pielęgnacja rodzącej w czasie porodu i zawiadomienie lekarza w razie nieprawidłowego jego przebiegu, obsługiwanie noworodka według zasad ustalonych przez ordynatora, pokazanie noworodka matce, wypełnianie karty noworodka i oddanie do oddziału noworodka, wezwanie lekarza w razie wystąpienia jakichkolwiek zaburzeń u noworodka, uporządkowanie sali po porodzie i przygotowanie jej do następnego porodu, przygotowanie do zabiegów i pomoc lekarzowi przy porodach patologicznych, niezwłoczne zawiadomienie lekarza o nienormalnych objawach zauważonych u położnicy. Do obowiązków położnej sali porodowej należało nadto przygotowanie i wyjałowienie materiałów potrzebnych do porodu oraz wykonywanie prób kontrolnych jałowości materiału, zaopatrzenie sali porodowej w zapas wyjałowionych szczotek oraz posiadanie w sali porodowej środków odkażających w stanie zdatnym do użytku i w dostatecznej ilości.

Położna wykonywała obowiązki we wszystkich oddziałach, to jest w sali operacyjnej, położniczej, ginekologicznej i na oddziale noworodkowym. Położna koordynująca koordynuje pracę we wszystkich oddziałach.

W dniu 25 listopada 1997 r. wnioskodawczyni otrzymała zakres obowiązków położnej instrumentariuszki bloku operacyjnego położniczo-ginekologicznego. Zgodnie z jego treścią, odpowiadać miała za przygotowanie sali operacyjnej do zabiegu, instrumentowania do zabiegów operacyjnych oraz do zabiegów diagnostycznych w gabinecie zabiegowym, przygotowanie do zabiegu operacyjnego narzędzi, materiałów i innych przedmiotów, kontrolę ważności jałowości materiału operacyjnego i narzędzi, stanu technicznego narzędzi w oddziale, kontrolę temperatury pomieszczenia, utrzymywanie sprawności oświetlenia (w tym awaryjnego), kontrolę skuteczności sterylizacji, jak również przeliczanie materiału i sprzętu używanego do zabiegu operacyjnego. Dodatkowo do jej obowiązków należało utrzymywanie w należyłym stanie sanitarnym sali porodów rodzinnych, zabezpieczenia sali porodów rodzinnych w niezbędny sprzęt medyczny i materiał opatrunkowy, prowadzenie porodów rodzinnych, sprawowanie opieki nad pacjentkami pooperacyjnymi i po poradach rodzinnych, wykonywanie zleceń lekarskich i zabiegów pielęgnacyjnych przy chorych, prowadzenie dokumentacji medycznej obowiązującej w bloku operacyjnym i w oddziale, branie udziału w szkoleniach wewnątrzoddziałowych, promowanie zdrowia wśród pacjentów oddziału, koordynacja pracy w oddziale w zastępstwie oddziałowej w godzinach popołudniowych, nocnych oraz w dni świąteczne, sporządzanie dokładnych sprawozdań w książce raportów pielęgniarzskich z przebiegu dyżuru, ruchu chorych oraz poczynionych obserwacji w ich stanie zdrowia.

Do obowiązków położnej instrumentariuszki należy: praca w zespole operacyjnym i instrumentowanie do zabiegów operacyjnych, przeliczenie narzędzi przed i po zabiegu, sprzątnięcie sali operacyjnej, przeliczenie materiału operacyjnego, i opieka nad pacjentką pooperacyjną.

Do wykonywania pracy instrumentariuszki typowano położne posiadające ku temu predyspozycje, które – przed dopuszczeniem do wykonywania tej pracy – odbywały co najmniej wewnętrzne przeszkolenie kierunkowe.

Praca w szpitalu odbywa się w systemie dwuzmianowym – 12/24 godziny: dyżur dzienny w godzinach 7:00-19:00 oraz dyżur nocny w godzinach 19:00-7:00. Grafik pracy położnym ustalała położna oddziałowa na okres miesiąca kalendarzowego. W ramach jednego dyżuru na sali operacyjnej przebywał lekarz, salowa oraz położna posiadająca uprawnienia instrumentariuszki, poza tym jeszcze jedna położna na bloku porodowym. Zazwyczaj, gdy jedna położna w danym miesiącu przypisana była do bloku operacyjnego jako instrumentariuszka, a inna na sali porodowej – w kolejnym miesiącu położna z bloku operacyjnego zazwyczaj trafiała na salę porodową, zaś położna z sali porodowej pracowała jako instrumentariuszka na bloku operacyjnym.

Instrumentariuszki wykonywały pracę w polu elektromagnetycznym o częstotliwości 300.000 MHz, jednakże jedynie w okresie samych zabiegów, kiedy działała tzw. diatermia. W związku z pracą w polu elektromagnetycznym położne przechodziły dodatkowe badania lekarskie oraz specjalne szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Swoją pracę położne wykonywały również w sterylizatorni – gdzie nie były narażone na pole elektromagnetyczne, ale pracowały przy urządzeniach parowych i ciśnieniowych.

Placówka prowadziła w sposób ciągły księgi zabiegów operacyjnych, jakie odbywały się w zakładzie opieki zdrowotnej.

W 1985r. – po uprzedni przeszkoleniu wewnątrzoddziałowym – ubezpieczona uzyskała kwalifikacje jako instrumentariuszka w sali operacyjnej ginekologicznej.

Po raz pierwszy jako instrumentariuszka M. D. występowała w dniu 17 kwietnia 1985 r. W przykładowym miesiącu grudniu 1985 r. zabiegi operacyjnego, według księgi dokonanych operacji z 1985 r., odbywały się jedynie w dniach 1, 3, 5, 6, 8, 9, 17, 20, 27 i 30 miesiąca.

Zgodnie z księgą dokonanych operacji z 1985 r., w przykładowym okresie od maja do listopada 1985 r. ubezpieczona M. D. brała udział w zabiegach operacyjnych jako instrumentariuszka jedynie:

- 11 czerwca 1985 r. w godzinach 10:45-11:55
- 05 lipca 1985 r. – brak godzin zabiegu
- 21 sierpnia 1985 r. w godzinach 10:05-10:50
- 24 sierpnia 1985 r. w godzinach 11:45-12:55
- 30 września 1985 r. w godzinach 13:05-14:05
- 11 października 1985 r. w godzinach 11:25-12:05
- 08 listopada 1985 r. w godzinach 7:35-8:45
- 17 listopada 1985 r. w godzinach 21:20-21:50
- 24 listopada 1985 r. w godzinach 19:55-20:45
- 29 listopada 1985 r. w godzinach 9:00-9:10, 9:20-9:30 i 21:25 -22:15
- 31 listopada 1985 r. w godzinach 9:10-9:45.

Przy większej ilości zabiegów jedna położna nie pełniła funkcji instrumentariuszki przez cały czas – wymieniała się z koleżanką położną z sali porodowej, aby odpocząć. Położne posiadające uprawnienia instrumentariuszek wykonywały także, w ramach swoich dyżurów jako instrumentariuszki, pracę na bloku porodowym, wspierając dyżurujące tam położne.

Praca instrumentariuszki oznaczała pracę z zespołach operacyjnych na zasadach ostrego dyżuru – także po zakończeniu zabiegu w sali operacyjnej pozostawała w gotowości do końca swojego dyżuru.

W okresie od dnia 13 lutego do 30 czerwca 1980 r. oraz od dnia 31 stycznia 1981r. do dnia 31 stycznia 1982 r. ubezpieczona korzystała z urlopu bezpłatnego w celu opieki nad dzieckiem.

dowód: świadectwo pracy z dnia 02 maja 2011 r. - k. 25 akt rentowych, akta osobowe w tym k.46 (cz. B) świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 07 marca 2011 r. – k. 11 akt rentowych, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 14 kwietnia 2011 r. – k. 13-15 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 02 maja 2011 r. – k. 29 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 27 kwietnia 2011 r. – k. 31 akt rentowych, pismo z dnia 30 maja 2011 r. – k. 47 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 maja 2011 r. – k. 49 akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 30 maja 2011 r. - k. 51 akt rentowych, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 26 maja 2011 r. – k. 59 akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 maja 2011 r. (inne) – k. 63 akt rentowych, akta osobowe – osobna teczka w aktach sprawy, księgi dokonanych operacji za lata 1985, 1990 i 1991 – osobna koperta w aktach sprawy, zeznania świadków B. W. (1), B. L., D. B., T. W., T. S., A. W. – protokół skrócony k. 136-142 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 143 akt sprawy, zeznania świadków Z. R. i B. W. (2) – k. 39-41 akt sprawy

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącej M. D. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawczyni nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach,

co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia:

- w dziale XII (W służbie zdrowia i opiece społecznej) pod pozycją 2 wskazano prace w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych
- w dziale XIV (Prace różne) pod pozycją 4 wskazano prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczona w dniu 03 maja 2010 r. osiągnęła 55 rok życia, udowodniła przeszło 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w aktach sprawy oraz dokumentacji pozwanego dotyczącej ubezpieczonej materiał dowodowy pozwala uznać za uprawnione stanowisko pozwanego organu rentowego dotyczące uznania do okresów pracy skarżącej M. D. w warunkach szczególnych tylko te okresy, w jakich uzyskała ona bezspornie kwalifikacje do wykonywania zawodu położonej -instrumentariuszki i faktycznie te obowiązki realizowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tj. okres od 25 listopada 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Wynika z niego niewątpliwie, iż decyzja pozwanego odmawiająca ubezpieczonej prawa do emerytury była prawidłowa, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia przez ubezpieczoną na dzień 01 stycznia 1999 r. kumulatywnie m.in. warunku posiadania wykazanych 15 lat pracy w warunkach szczególnych (wynikający z art. 184 ust. 1 ustawy w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia), których ubezpieczona, w ocenie sądu, nie udowodniła.

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż w powyższym stanie rzeczy kluczowe jest ustalenie w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego, iż ubezpieczona nie spełniła jednego z kryteriów, wynikających z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wymaganych dla przyznania emerytury w obniżonym wieku związanej z pracą w warunkach szczególnych – tj. nie udowodniła 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W powyższych okolicznościach niesporny bowiem pozostał fakt, iż zostały spełnione przez ubezpieczoną pozostałe przesłanki wynikające z przepisów ustawy i rozporządzenia: osiągnięcia odpowiedniego wieku emerytalnego, udokumentowanie odpowiedniej ilości okresów składkowych i nieskładkowych, brak członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz rozwiązanie stosunku pracy (z uwagi na datę wniosku o emeryturę).

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż badaniu Sądu podlegał okres jedynie od dnia 01 października 1982 r. do dnia 24 listopada 1997 r., bowiem pozwany organ rentowy już na etapie wnoszenia odpowiedzi na odwołanie wskazał, iż uznał ubezpieczonej do stażu pracy w warunkach szczególnych okres od dnia 25 listopada 1997 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (2 lata i 10 dni – k. 13 akt sprawy).

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż nie dał wiary zeznaniom przesłuchiwanych w sprawie świadków B. W. (1), B. L., D. B., T. W., T. S., A. W. (k. 136-143 akt sprawy) oraz zeznaniom świadków Z. R. i B. W. (2) złożonym uprzednio w sprawie (k. 39-41 akt sprawy) w zakresie tego, aby ubezpieczona M. D. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała jako instrumentariuszka na sali zabiegowej szpitala prace w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych lub też prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia. Świadkowie bowiem bez wyjątku zeznawali, iż ubezpieczona codziennie brała udział w planowanych i nieplanowanych zabiegach operacyjnych, zaopatrywała tę salę w materiały, przygotowywała ją do poszczególnych zabiegów oraz sprzątała po ich ukończeniu. Twierdzenia te stoją jednką w sprzeczności z dokumentacją w postaci ksiąg dokonanych operacji za lata 1985, 1990 i 1991 złożonych do akt sprawy, które wnikliwej analizie poddał Sąd. Jak bowiem wynika

z tych ksiąg, skarżąc po raz pierwszy jako instrumentariuszka brała udział w zabiegu w dniu 17 kwietnia 1985 r. Nie asystowała jednakże w żadnym wypadku do zabiegów codziennie – przede wszystkim dlatego, że zabiegi takie nie odbywały się każdego dnia. Jak ustalił Sąd, w przykładowym miesiącu grudniu 1985 r. zabiegi operacyjnego, według księgi dokonanych operacji z 1985 r., odbywały się jedynie w dniach 1, 3, 5, 6, 8, 9, 17, 20, 27 i 30 miesiąca. Zgodnie z księgą dokonanych operacji z 1985 r., w przykładowym okresie od maja do listopada 1985 r. ubezpieczona M. D. brała udział w zabiegach operacyjnych jako instrumentariuszka jedynie: 11 czerwca 1985 r. w godzinach 10:45-11:55, 05 lipca 1985 r. – brak godzin zabiegu, 21 sierpnia 1985 r. w godzinach 10:05-10:50, 24 sierpnia 1985 r. w godzinach 11:45-12:55, 30 września 1985 r. w godzinach 13:05-14:05, 11 października 1985 r. w godzinach 11:25-12:05, 08 listopada 1985 r. w godzinach 7:35-8:45, 17 listopada 1985 r. w godzinach 21:20-21:50, 24 listopada 1985 r. w godzinach 19:55-20:45, 29 listopada 1985 r. w godzinach 9:00-9:10, 9:20-9:30 i 21:25 -22:15 oraz 31 listopada (data nieistniejąca) 1985 r. w godzinach 9:10-9:45. Niewątpliwie więc zdarzały się miesiące, kiedy ubezpieczona asystowała przy zabiegach jako instrumentariuszka kilkakrotnie, czasami więcej niż raz dziennie, natomiast zdarzały się również miesiące, kiedy ubezpieczona brała udział w zabiegach zaledwie 1-2 razy, albo też wcale i nie sposób tłumaczyć tego równoważnym czasem pracy.

Tym samym, dokonując rozróżnienia wykonywania przez ubezpieczoną obowiązków położnej (których charakter nie mieści się w zakresie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze) od obowiązków położnej instrumentariuszki (których charakter mieści się w zakresie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze), biorąc pod uwagę wytyczne Sądu Apelacyjnego i stosując je do oceny zeznań poszczególnych świadków – niewątpliwie należało uznać zdaniem Sądu Okręgowego, iż ubezpieczona obowiązków instrumentariuszki nie wykonywała w spornym okresie stale ani w pełnym wymiarze czasu pracy.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy miał na uwadze utrwalony pogląd judykatury, zgodnie z którym same zeznania świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter emerytury w obniżonym wieku, nie mogą przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zebranej w aktach osobowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2013 r., III AUa 1267/12). W razie przeprowadzenia w zasadzie wyłącznie dowodów z zeznań świadków, nie mogą one, choćby ze względu na znaczny upływ czasu, stanowić wystarczająco pewnego źródła dla rekonstrukcji faktów o rodzaju zatrudnienia, warunkach pracy i płacy oraz pozostałych niezbędnych okoliczności, w szczególności, gdy dotychczas przedłożone dokumenty tego nie potwierdzają, a zeznania świadków obciążone są znacznym stopniem ogólnikowości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2013 r., III AUa 673/12). Prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III AUa 952/12; analogicznie wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2013 r., III AUa 1030/12).

W przedmiotowej sprawie twierdzenia wskazanych wyżej praktycznie wszystkich przesłuchanych świadków nie znajdują odzwierciedlenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy – aktach rentowych, aktach osobowych ubezpieczonej z zakładu pracy ani księgach dokonanych operacji z lat 1985, 1990 i 1991. Co więcej, zeznania świadka B. W. (1) (w protokole rozprawy z dnia 05 czerwca 2012 r. błędnie wskazywanej pod nazwiskiem (...)) są również wewnątrznie sprzeczne – na co trafnie zwrócił uwagę pełnomocnik pozwanego. Na rozprawie w 2012 r. wskazywała ona bowiem, że „rocznie odbywało się ok. 300 zabiegów, dziennie jeden dwa zabiegi” (k. 41 akt sprawy), gdy natomiast na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku w 2013 r. podała ona, iż miała miejsce „wielka ilość” zabiegów, co jest w sposób oczywisty sprzeczne z określeniem ilości zabiegów na poziomie jednego lub dwóch dziennie. Co istotne, wspomniana już księga dokonanych operacji z 1985 r. nie potwierdza owej wielkiej ilości, co zostało wykazał powyżej, przedstawiając przykładową ilość zabiegów z miesiąca grudnia 1985r. – miały one wszystkie razem miejsce w zaledwie 10 dniach.

Ustalając z kolei moment, w którym ubezpieczona uzyskała kwalifikacje, Sąd miał na uwadze zeznania świadków, które wskazywały, iż do wykonywania pracy instrumentariuszki typowano położne posiadające ku temu predyspozycje, które – przed dopuszczeniem do wykonywania tej pracy – odbywały co najmniej wewnętrzne przeszkolenie kierunkowe. Z księgi dokonanych operacji w 1985 r. wynika, iż skarżąca M. D. po raz pierwszy figuruje jako instrumentariuszka pod datą 17 kwietnia 1985 r. – i taką datę Sąd Okręgowy przyjął jako datę początkową, od której pracowała ona jako instrumentariuszka na sali operacyjnej, asystując przy zabiegach.

Dalej, z zeznań świadków wynikało także, iż nawet osoba (położna posiadająca odpowiednie uprawnienia) wyznaczona według grafiku do pracy w charakterze instrumentariuszki na sali operacyjnej nie zawsze faktycznie wykonywała tę pracę. Bowiem przy większej ilości zabiegów jedna położna nie pełniła funkcji instrumentariuszki przez cały czas – wymieniała się z koleżanką położną z sali porodowej, aby odpocząć (zeznania świadków L. i W.). Położne posiadające uprawnienia instrumentariuszek wykonywały także, w ramach swoich dyżurów jako instrumentariuszki, pracę również na bloku porodowym, wspierając dyżurujące tam położne, o ile uzyskiwały na to zgodę lekarza. Powyższe ustalenia także potwierdzają, iż również położne wyznaczone w danym dniu do zadań instrumentariuszki – pracując na ostrym dyżurze przy ciężkich przypadkach – niekiedy wykonywały zwykłą pracę położnej na sali porodowej, poza salą operacyjną.

W dalszej kolejności świadkowie podawali, iż położne instrumentariuszki wykonywały pracę w polu elektromagnetycznym o częstotliwości 300.000 MHz. Nie zrozumiałe było dla Sądu m.in. zeznanie świadka B. W. (1), będącej przecież położną, która na rozprawie w 2013 r. nie potrafiła wskazać, ile czasu wcześniej włączała na sali operacyjnej urządzenie elektromagnetyczne, mimo że musiała takie urządzenie obsługiwać i posiadać w związku z powyższym wiedzę w tym zakresie. Jak zatem ustalił Sąd tzw. diatermia (pole elektromagnetyczne na sali operacyjnej) działała jedynie w okresie samych zabiegów, i tylko w okresie ich trwania biorący udział w zabiegu personel szpitala (lekarz operator, lekarz asystujący, instrumentariuszka) był narażony na promieniowanie elektromagnetyczne (o czym mówiła w swoich zeznaniach świadek L.).

Za nielogicznie i nie znajdujące odzwierciedlenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym Sąd Okręgowy uznał zeznania świadka T. W. w zakresie tego, że wnioskodawczyni miała „lubić pracę na bloku operacyjnym”, co miało uzasadniać twierdzenie, iż pracowała jako instrumentariuszka przy zabiegach częściej od pozostałych położnych posiadających w tym kierunku odpowiednie przeszkolenie. Przede wszystkim jednak, okoliczności takiej nie potwierdzają księgi dokonanych operacji, w których – jak już Sąd wskazywał powyżej – wnioskodawczyni M. D. figurowała jedynie w ograniczonym zakresie, w niektórych miesiącach biorąc udział zaledwie w pojedynczych zabiegach.

Sąd Okręgowy zważył również, iż ubezpieczona przedłożyła w toku postępowania przed organem rentowym wyjątkowo dużą ilość świadectw pracy w warunkach szczególnych:

- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 07 marca 2011 r. – k. 11 akt rentowych
- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 27 kwietnia 2011 r. – k. 31 akt rentowych
- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 02 maja 2011 r. – k. 29 akt rentowych
- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 maja 2011 r. – k. 25 akt rentowych
- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 30 maja 2011 r. (inne) – k. 51 akt rentowych.

Niemniej jednak, na skutek postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd, dokumenty te należało uznać za niewiarygodne, szczególnie w świetle zeznań świadka A. W., będącej jednocześnie osobą wystawiającą w/w świadectwa. Jak bowiem zeznała ta osoba, dokumenty powyższe wystawiała ona nie tylko na podstawie samych akt osobowych (w których ubezpieczona figuruje w przytłaczającej większości dokumentów na stanowisku położnej), przyznając wprost, iż przy tworzeniu poszczególnych świadectw wykonywania pracy w warunkach

szczególnych konsultowała zakres obowiązków bezpośrednio z ubezpieczoną M. D.. Tym samym w ocenie Sądu, powyższe świadectwa pracy nie odzwierciedlają faktycznego charakteru oraz czasookresów pracy wnioskodawczyni w warunkach szczególnych, nadto zostały sporządzone z naruszeniem cytowanego już § 2 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z którym okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Z zeznań świadka W. wyłania się bowiem obraz sytuacji, w której – wystawiając kolejne takie dokumenty (łącznie 5 sztuk w przeciągu 2 miesięcy) starała się ona za wszelką cenę dopasować treść świadectwa pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonej do wymogów pozwanego organu rentowego dla umożliwienia uzyskania przez ubezpieczoną świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku.

Za właściwe w tym miejscu Sąd Okręgowy uznał przywołanie ugruntowanego poglądu orzecznictwa, zgodnie z którym przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, co wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Zbiór Urzędowy Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych 2006/13-14/218).

Konkludując, wobec nie udowodnienia przez ubezpieczoną M. D. wymaganych przepisami przynajmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, Sąd nie miał podstaw do uwzględnienia jego odwołania od spornej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 30 czerwca 2011 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonej.

SSO Monika Popielińska